

Szeretettel köszöntök mindenkit. Nagyon köszönöm a meghívást. Az előadás címét közvetetten Fabiny Tamástól, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspökétől kölcsönöztem. Az idézet a Bibliából, Péter apostol 2. levelének 1 fejezetéből való (5. vers). Püspök úr ezzel a bibliai idézettel nyitotta meg az evangélikus intézményekben oktató kutatótanárok második konferenciáját 2014-ben. A konferenciát, amelynek célja, hogy a magyarországi evangélikus iskolákban tanító és saját szakterületükön tudományos eredményt is felmutató pedagógusok, kutató és alkotó tanárok, doktorjelöltek és doktoranduszok jobban megismerjék egymás kutatási területét és tudományos eredményeit. A teljes vers így hangzik a Károli fordítás alapján – ahol jobban átjön a hit-tudomány „játéka”: „Ugyanerre pedig teljes igyekezetet is fordítván, a ti hitetek mellé ragasszatok jó cselekedetet, a jó cselekedet mellé tudományt,” (2 Pt 1,5)

A kompetencia akár már itt is megjelenhet. Egy egyházi könyvtárban dolgozó könyvtáros estében fontos a bibliafordítások ismerete is. Milyen fordítások vannak? Melyik felekezet melyik fordítást használja? Fontos az is, hogy ki keresi a Bibliát? Hallgató, oktató, doktorandusz? Nyilvános könyvtár lévén lehet akár laikus érdeklődő is. Milyen céllal keresi? Olvasáshoz, áhítható felolvasásra, kutatáshoz, tanulmányozásra? Melyik adja vissza jobban a szöveg értelmét? γινώσκω ..ha már a fordításoknál tartunk. A jó és rossz tudásának fájához gyakran kapcsolódik az alma. Azonban a bűnbeesés történeténél a Biblia nem említi almát, csak gyümölcsöt (ἄϋ). Szójáték vagy félrefordítás miatt terjedhetett el /malum = rossz, malus = almafa/

Magyarországon jelenleg 25 egyházi fenntartású felsőoktatási intézmény van. Az egyházi felsőoktatás helyzetére ugyanaz elmondható, mint összegyházi gyűjteményi helyzetre.

Sajátos helyzet: A lelkészképzés a bolognai rendszer bevezetése után is megtarthatta az osztatlan formát. A hitéleti képzésekre jelentkezők az egyházi fenntartású felsőoktatási intézmények saját felvételi eljárásában vesznek részt.

Összetett feladatkörök: az egyházi fenntartású intézmények képzéseik jellegét tekintve két típusba sorolhatók: tisztán hitéleti szakokat oktató, valamint ún. világi és hitéleti képzéseket egyaránt meghirdető felsőoktatási intézmények. Hallhatjuk, hogy az egyházak az elmúlt időszakban sok intézmény fenntartását vállalják át: óvodák, iskolák, szociális ellátó intézmények. Az itt dolgozó munkatársak képzéseit pedig igyekeznek beépíteni a felsőoktatási intézmények képzési kínálatába is.

Fordulatos történelem és gazdag állomány: sok, ma is működő egyházi felsőoktatási intézmény nagy múltra tekint vissza. Pl.: az Esztergomi Hittudományi Főiskola a Nagyszombati Egyetem jogutódja, az Evangélikus Hittudományi Egyetem a soproni latin iskola, később önállóvá vált Soproni Evangélikus Teológiai Főiskola jogutódja (címerben láthatjuk az 1557-es alapítást). A második világháborút követő időszakból ismert az egyházi intézmények hányattatott helyzete. Ez a felsőoktatást sem kímélte. Megfosztott egyetemi rangokból létrejöttek a titokban, vagy félhivatalosan működő szemináriumok, akadémiák, a hitéleti képzések pedig itt folytak a rendszerváltás időszakáig. Ezt az időszakot folyamatos költözések jellemezték, amit általában a könyvtár állománya is megsínylelt, hiszen sok helyen ruháskosarakba és szekerekre, teherautókra dobálták a levéltári anyagot és a könyvtári állományt is, így sok minden elveszett. Az állományok sok helyen több forrásból származnak. A folytonosság „vezérfonala” általában a nagy múltú előd, a szemináriumi könyvtár (EHE-

Sopron), ami a kor egyházi műveltségét dokumentálja. A kötetek az adott kor tudományosságát, valamint tulajdonosainak, gyűjtőinek érdeklődését, személyiségét is tükrözik. Így a teológiához részben kapcsolódó történeti munkák mellett az asztrológiától az orvostudományig a természettudomány is képviselve van. Ehhez járul még sok könyvadomány. Esetünkben főként német területről társintézmények fölőspéldányai, német könyvsegély, vagy a lelkészi hagyatékok, adományok. Emellett a folyamatos fejlesztéssel is gyarapodik a könyvtár állománya (modern anyag).

Mit csinál a könyvtáros?

A könyvtáros válasz (kvt. tv.): gyűjt, rendszerez, megőriz és rendelkezésre bocsát.

A fenntartó válasza/elvárása (küldetésnyilatkozat) : « [az Evangélikus Hittudományi Egyetem Könyvtárának] feladata, hogy mint felsőoktatási szakkönyvtár, az Evangélikus Hittudományi Egyetem oktatóinak és hallgatóinak báziskönyvtáraként segítse az egyetem tanulmányi, tudományos kutatási, oktatónevelő, valamint közművelődési munkáját és az ehhez szükséges feltételek biztosítását. Működjön mindenki számára, de elsősorban a budapesti régió protestáns teológia iránt érdeklődő kutatói, és a Magyarországi Evangélikus Egyház regionális kutatóközpontjaként, a tudásalapú társadalom alapintézményeként. »

A hallgató válasza: TUDJA! ..na, de mit? Pl. hogy teológiatörténethez melyik „piros” könyv kell.

A hit mellé a tudomány odaragasztható, felsőoktatási intézmény esetében pedig kiemelten is fontos a ragasztás elvégzése, szorgalmazása. Professzionális munkavégzéshez szükség van szakmailag felkészült szakemberekre. Ahol van lelkészképzés, papnevelés, ott van könyvtár. A lelkész, teológus, lelkigondozó, hittanár, szociális munkás, diakónus, pedagógus, kántor képzések esetén is fontos, hogy a meglévő, hitből, elhívásból induló pályaválasztáshoz megfelelő képzés, megfelelő tudásátadás társuljon. Ezt segíti a felsőoktatási intézmény egy szakmailag kompetens oktatói karral, illetve megfelelő rendelkezésre álló tudásbázissal, könyvtári háttérrel. Az állomány folyamatos fejlesztése, a kurrens szakirodalom elérésének biztosítása elengedhetetlen, hiszen a gyűjtemény a hallgatók, oktatók teológiai kutatását és művelődését, illetve az intézményben folyó oktatást kell, hogy szolgálja. A könyvgyarapítás szakmai, illetve oktatói javaslatok alapján történik, és fontos a hallgatói igények felmérése is. Ez előfeltétele a modern felsőoktatási-teológiai könyvtár működésének. Igyekszünk mind a tanári kar, mind a hallgatók igényeit kielégíteni. Mindig a cél határozza meg az állomány gyarapítását. Fontos a határterületek megismerése, a sokszínű színvonalas szakirodalom, ami lehetőséget ad egy-egy képzéshez kapcsolódó téma pro és kontra érveinek szemléltetésére megismerésére is. A folyóirat- és adatbázis-beszerzés esetén fontos, hogy az oktatott tárgyak terét lehetőség szerint a legfrissebb kutatási eredményekkel gazdagítsuk. Ennek köszönhetően olyan e-könyvek és folyóiratok érhetők el (főként angol&német nyelven), melyeket a hallgatók, oktatók a szakirodalmi forráskutatáshoz tudnak használni. (akár távolról is!)

A « Hogyan? » kérdésre most csak három szót emelnék ki. Három olyan fontos területet, amelynek tudatos alkalmazásával a könyvtár a XXI. században is meg tudja őrizni rangját. Olyan tudásbázis és szolgáltatóhely maradhat, amire az emberek bizalommal tekintenek, ahol pontos, biztos és hiteles információt, megbízható szolgáltatást kapnak.

Kapcsolatok: a könyvtáros kapcsolatot épít, kapcsolatot tart, együttműködik. Látni (a jót), és láttatni (hogyan vagyunk) → láthatóan evangélikus stratégia

Kivel? Fenntartó, használók (pl.: oktatók, hallgatók, gimnáziumi tanulók IKSZ, felvételizők, látogatók), szakmai szervezetek (pl.: EKE, MKE, EISZ), társ-, illetve partnerintézmények (pl.: MEE gyűjteményei - nagy a tartalmi gazdagság, jó a gyűjteményi együttműködés, és összehangolt a gyarapítás - , KRE, SRTA, SSZHF, Augustana Hochschule).

Ismeri az intézményt, az egyházat, partnereket, a képzéseket, a használóit. → coach

Nyelvtudás: külföldi partnerintézmények, ösztöndíjas kimenő-bejövő hallgatók. Utóbbi esetben külön feladat, hogy a modern könyvtári háttérrel rendelkező német/finn partneregyeteméről érkező hallgatók, oktatók igényeit is megfelelően ki tudjuk szolgálni. Az állomány nyelvi megoszlását tekintve a fele magyar nyelvű, a másik fele többségében latin, olasz, (katolikus), görög, héber, német (evangélikus) és francia (ref.), de jelenleg főként angol dominancia.

→ Igények megismerése → felhasználóközpontú, szolgáltató könyvtár

Kreativitás: leleményesség, alkotókészség. Li-Fi, Nem ETO → egyedi szakozás

X, Y, Z, alfa generációk ülnek be a felsőoktatási intézmények valós, és virtuális padjaiba + egyre több a levelező és esti képzésben résztvevő hallgatók száma. → Távszolgáltatás, digitalizálás → pályázás (tervezés, ütemezés, megvalósítás) → zárt hálózat, helyben dedikált gép. A helybenhasználat meglepő módon növekedett + megjelent a képzési igény

Képzés: LLL: képezni és képezve lenni. protestáns lelkeség → egyetemes papság → önállóság, önkéntesség; Milyenek lesznek a jövő szakemberei? Mi várható tőlük az elkövetkező öt/tíz évben? A felsőoktatási intézmények hogyan biztosítják, hogy tanítványaik felkészülten léphessenek pályájukra? A képzési terv összeállításánál figyelembe kell venni a változó környezetet. Ez az oktatók feladata. Az egyetemi képzésben talán nehezebben valósítható meg a változásokhoz való folyamatos alkalmazkodás, viszont a továbbképzések, szakirányú képzések rugalmasabb rendszerében ez könnyebben átvihető.

pályázat → lemorzsolódás csökkentése (digitalizálás, képzések); lelkeszi életpálya – könyvtáros életpálya. ah-aha-haha élmények. Közös terminológia: Nestlé, Himmelfahrt, Pelikán

A diplomákat sok esetben hasonlítják a könyvtárakhoz: jól ismert, megszokott kényelmes központi hely, ahol csend vesz körül, ahol magunkba szívhatjuk régi korok illatait, ahova az ember legalább heti egy alkalommal bemegy; ahol keres és talál (ki lelki, ki szellemi táplálékot). A legnagyobb félelem azonban, hogy mindezt a felnőtté válással, a folyamatos rohanás, és a mindennapi munka utáni fáradtság miatt sokszor elveszíti az ember. A hasonlat mindkét intézményre nézve kétoldalú kritikaként fogalmazódik meg. A példa negatív oldala azonban nem meghátrálásra, hanem inkább megújulásra kell késztesse. Mind az egyházat, mind a gyűjteményeket. Nemcsak a múlt, hanem a jövő is számít. A jövő érdekében nagyon fontos a jelen ápolása. A kor digitális átalakulását nem szabad fenyegetésnek tekinteni, hanem kihívásként, megoldandó feladatként kell értelmezni, és elsősorban a gyűjtemények megújítására és átalakítására kell gondolni azért, hogy azok minél inkább megfeleljenek a használók változó igényeinek. Ehhez aktívnak, rugalmasnak, kreatívnak, kezdeményezőkéssznek kell lenni, és készen kell állni az együttműködésre a felhasználókkal, a döntéshozókkal, civil szervezetekkel, a fenntartóval, partnerintézményekkel és más érintettel.